

גליון מס' 79

ב"ה, ערב שבת קודש פרשת ויחי תשפ"ב

כ"ק רוב

נדרכי החסידות

החסידים הרחוקים לנגיף הסיני

שליח הרבי בצ'נגדו שבסין, הרב דוב הניג וזקנו,
הגרי"ד גרוסקמן, בשיחה מרתקת ל'כי קרוב' על השליחות
המתחוללת אי שם ומחוללת פלאות בקירוב אחינו בני
ישראל לאביהם שבשמים

מתחילים מגילה
ביאורי חסידות
ללומדי הדף היומי

חזק חזק ונתחזק
התועדות עם
הרב שבתי סלבטיצקי

וישם בארון במצרים
שיחת חיזוק:
הגאון רבי יואל כהן זצ"ל

סיום הפרשה – חיזוק לימי הגלות

בכבוד גדול.

ואפילו לאחר הסתלקות יעקב אבינו מסופר במדרש "שכל זמן שהיה אחד מהם קיים, מאותם שירדו למצרים – לא שעבדו המצרים בישראל" (שמו"ר א, ח). וכנאמר בפרשת שמות שהשעבוד התחיל רק אחרי ש"וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא... ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף" (שמות א, ח-ו).

שכן האבות והשבטים הם בדרגת 'ישרים', שבעולם הזה האירה נשמתם כמו בעולמות העליונים, ובימיהם גם במצרים האיר האור של ארץ ישראל, והירידה למצרים לא הייתה 'ירידה' גדולה כל-כך. רק אצל 'בני ישראל', שאינם בדרגה עליונה כזאת, התחיל עניין 'הבאים מצרים', הירידה לגלות.

דור חדש לצורך עלייה

למרות שהוא מתחיל בעניין הגלות נקרא ספר שמות "ספר הגאולה", שכן הכוונה ותכלית הגלות היא הגאולה, כידוע ש"ירידה צורך עלייה", על ידי הירידה מגיעים לעלייה נעלית הרבה יותר מכפי שהיה קודם הירידה. גאולת מצרים הייתה הכנה למתן תורה, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג, יב), שהוא עלייה גם לגבי תקופת האבות בארץ ישראל לפני הגלות. ולצורך עלייה זו הייתה הירידה של גלות מצרים. וכדאיתא במדרש "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה – על שם גאולת ישראל נקראו כאן" (שמו"ר א, ה).

תכלית גלות מצרים היא "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (לך טו, יד). ידוע שמלבד ה"רכוש גדול" כפשוטו נכמו שכתוב "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב" (בא יב, לה), שזה היה מהסיבות למכת חושך, "שחפשו ישראל וראו את כליהם" (רש"י בא יב, כב), היה זה בעיקר "רכוש גדול" ברוחניות – "כי רפ"ח ניצוצים נפלו בשבירת הכלים, ומזה נתבררו בגלות מצרים ר"ב ניצוצים, ועל זה נאמר 'וינצלו את מצרים'. וזהו שכתוב 'וגם ערב רב עלה אתם' (תו"א סג, ג). ובירור הניצוצות היה ההכנה לקבלת התורה.

לצורך זה הייתה צריכה להיות הירידה, שתיפסק תקופת האבות שנקראו 'ישרים', שאינם שייכים לירידה וגלות, ותגיע התקופה שבה 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף', שזה אפשר את הירידה של גלות ושעבוד מצרים, ירידה גדולה ביותר, והכול "לצורך עלייה", כדי שעל-ידי ירידה זו יגיעו לעלייה הנפלאה של "יצאו ברכוש גדול" ומתן תורה.

אין סובלים את הקשיים

אבל כאן מתעוררת שאלה קשה: אמת שיש כוונה בירידה, והיא לצורך עלייה, אבל בינתיים זוהי ירידה עצומה, מצב שבו אין לעם את יעקב ואת יוסף; איך אפשר לעבור תקופה קשה זו של מאתיים ועשר שנים בגלות ושעבוד קשים כל-כך, כשאין הכוחות של יעקב ויוסף?

פרשת ויחי מסיימת את ספר בראשית, ומנהיג ישראל שבסיום קריאת חומש בתורה מכריזים "חזק חזק ונתחזק" (ש"ע אר"ח קלט). מובא בספרים מקור לזה במדרש, "בשעה שנגלה עליו הקב"ה (ליהושע) מצאו יושב וספר משנה תורה בידו, אמר לו חזק יהושע אמץ יהושע" (ב"ר ו, ט) – "מכאן למסיים בתורה אומרים לו חזק" (המנהיג שבת קפב).

ידוע שכל עניין בתורה מדויק בתכלית, והרי גם "מנהיג ישראל – תורה הוא". לכן מסתבר שה'חזק' אינו התחזקות כללית בלבד לרגל סיום הספר, אלא הוא שייך לתוכן הסיום, שהפסוק שבו מסיימים את החומש הוא הנותן את החיזוק.

לאור זאת מתעורר פלא על סיום ספר בראשית: בפסוק האחרון מסופר "וימת יוסף... ויחנטו אותו ויישם בארון במצרים". שלא כיעקב אבינו, שביקש "ונשאתני ממצרים", והשביע את יוסף שיקבור אותו בארץ ישראל (ויחי מז, לא), יוסף נשאר במצרים, ולא זו בלבד אלא גם "ויחנטו אותו" – באופן של קביעות ("החניטה היא לקיים הבשר" – ש"ך עה"ת ויחי נב). רק אחרי כמה דורות, אחרי הגלות והשעבוד במצרים, אחרי הגאולה ומ"ב המסעות במדבר, הובא לקבורה בארץ ישראל. אם כן, מה הקשר בין הפסוק הזה להכרזה "חזק חזק ונתחזק"? איזו "התחזקות" יש בזה?

מלבד זאת נדרש ביאור: הרי יש כלל ש"מסיימים בטוב", "שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומים" (ברכות לא, א), ואין מתאים שהסיום והחותם של ספר בראשית הוא בדבר בלתי-רצוי לכאורה, "וימת יוסף... ויישם בארון במצרים"?

לישרים' אין גלות

נאמר בגמרא שספר

בראשית נקרא 'ספר הישר' – "זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים" (ע"ז כה, א), ואילו ספר שמות, שבו מסופר על גלות מצרים והגאולה ממנה – נקרא 'ספר הגאולה' (רמב"ן ס"פ פקודי). משמעות הדברים היא, שהאבות, שעמדו במדריגה עליונה ביותר, ולכן נקראו 'ישרים', לא שייך אצלם עניין של גלות. כמו-כן השבטים, שהם המשך לאבות (ובפרט יוסף, "אלה תולדות יעקב יוסף". וישב לו, ב) הם בדרגת 'ישרים', הנעלים מעניין הגלות. רק לאחר סיום תקופת האבות התחילה אצל הבנים גלות מצרים, כפתיחת ספר שמות: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה".

ביאור הדברים:

מבואר בחסידות שהתואר 'ישר' מורה על מי שהוא בכל מקום בשווה, למטה כמו למעלה, ולא שייכת בו 'ירידה'. האבות הקדושים, גם לאחר ירידת נשמתם למטה, לגוף גשמי, האיר בהם שורש הנשמה כפי שהיא למעלה. כמו-כן גם בעולם הזה גופא, גם לאחר הירידה למצרים היה מורגש אצל יעקב אבינו ש"אנכי ארד עמך מצרימה" (ויגש מו, ד), שהקב"ה איתו גם במצרים, ולא הייתה זו באמת ירידה וגלות. לכן בחייו חייו יעקב ומשפחתו במצרים "במיטב הארץ" (שם מז, יא), והמצרים התייחסו אליהם

המשך בעמוד 13

ההרשמה
בעיצומה

תכנית שנתית ברחבי תשפ"ב

הננו שמחים לבשר למבקשי ה' על פתיחת ההרשמה
לתכנית הלימוד השנתית בלקוטי אמרים תניא

התכנית מיועדת לתלמידי ישיבות ואברכי כוללים
שלא נבחנו בעבר על לקוטי אמרים

המלגות לכל מבחן

מציון 85 ומעלה 500 ₪

מציון 75 ומעלה 400 ₪

המלגות ניתנות בכרטיס לב לדעת
לרכישה במבחר חנויות

מועדי המבחנים

חודש ניסן תשפ"ב
פרקים א-כה בלקוטי אמרים

חודש אב תשפ"ב
פרקים כו-נ בלקוטי אמרים

ניתן להירשם באפשרויות הבאות

במוקד לב לדעת: 072-221-9050
בין השעות 13:00-15:30

בחנויות
יפה נוף-פלדהיים

אצל
הנציגים בישיבות

הרשמה חובה | ניתן להירשם עד ר"ח שבט תשפ"ב | דמי רישום ורכישת ספרים 50 ש"ח

חדש!

שיעורי סיכום ועיון מיוחדים וחדשים על כל לקוטי אמרים
בוידאו ובאודיו מאת הגה"ח רב שניאור זלמן גופין שליט"א
והגה"ח הרב אפרים דמיחובסקי שליט"א

השיעורים יפורסמו במהלך השנה לפי התקדמות הלימוד בתוכנית.

לקבלת השיעורים: שלחו מייל לכתובת lladaat@gmail.com

להוציא ירק

הוא דיבר ודיבר, ולפתע באמצע השיחה עצר ושאל אותי: אם כך, האם הרב פרוינדליך מבייג'ינג הוא אחיך? הוא התכוון להרב שמעון פרוינדליך שליח חב"ד בבירת סין שכבר היה דמות מוכרת ומקובלת במסדרונות הממשל הסיני וגם בביתו תלויה תמונה של הרבי. לא השתהיתי ועניתי מיד: כן הרב פרוינדליך הוא אחי.

"אם כך", חייך הקצין ופסק, "הכל בסדר" ושחרר אותי הביתה. הספקתי להגיע הביתה לשבת. עכשיו אפילו הסינים מבינים שחב"ד היא משפחה אחת גדולה והרבי הוא האב הרוחני של כולנו. כשיודעים למה אנחנו נמצאים במקום כזה, כל אחד במקום שליחותו הוא, ושהרבי הוא האבא שלנו – הכל מסתדר."

שליח בעקבות המשפיע

הרב הניג הוא יליד מגדל העמק ונכדו של רב העיר הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן. הוא התחנך בבית משפחת חסיד ליעלוב אך שהיא בעלת זיקה עמוקה לחב"ד. הוא למד ביישיבת חזון נחום בבני ברק ובהיותו נער צעיר הושפע עמוקות מהמשפיע הגה"ח רבי חיים שלום דייטש, ראש כולל 'צמח צדק' בעיר העתיקה ומראשי ישיבת 'תורת אמת' בירושלים.

"היו אלה ימי אלול", הוא נזכר, "נשאתי עמי את המטען הרציני וכבד הראש של ימי הרחמים והסליחות כמקובל בעולם הישיבות, ועמו הגעתי לכולל צמח צדק בעיר העתיקה, שם התקיים שיעור של הרב דייטש. שוחחנו והוא אמר לנו: 'אלול? זו סיבה לשתות לחיים ולקחת משקה. לשמוח. כי ראו רחמיו של הקדוש ברוך ואהבתו שברגע אחד אפשר לעשות תשובה וברגע אחד יכולים להימחל כל העוונות. היש שמחה גדולה מזו?'". הוא פתח ספר תניא באגרת התשובה וציטט את דבריו של רבינו הזקן, המציין את העובדה שבכל תפילת שמונה עשרה אנו מבקשים "סלח לנו", ומייד אחר כך מברכים, "ברוך אתה השם חנון המרבה לסלוח". כלומר אין כאן שום ספק כלל, שכן מאחר שביקשנו, "סלח לנו מחל לנו", מיד נמחל לנו, ואילו לא היינו חוזרים וחוטאים, היינו נגאלין מיד. הרי שברגע נמחלים כל העוונות, אז מה יש להתעצב. הרי בראש השנה יש להתלבש בבגדים נאים ולחגוג, להיות בטוחים שמיד נסלח לנו. השיחה הזו עשתה עלי רושם גדול ונפשי נקשרה מאז בנפשו."

הרב הניג עבר ללמוד בישיבת תורת אמת, ולאחר מכן עבר ללמוד בארצות הברית בישיבה השוכנת בסמוך לציונו הקדוש של הרבי וצוק"ל. בארצות הברית נישא לרעייתו.

היה זה בתחילת הדרך בשנת תשע"ב. כאשר בני הזוג הרב דובי ורעייתו הניג עשו את צעדיהם הראשונים בשליחות הרבי לעיר צ'נגדו שבמזרח סין. הרב הניג סיים שבוע עמוס התרוצצויות ברחבי העיר בחיפוש אחרי ניצוצות אור. מלקט נשמה יהודית נידחת מפה, ונפש יהודית אובדת משם.

יום שישי הגיע ובני הזוג החלו בהכנות לקראת שבת, כאשר לפתע נשמעה דפיקה כבדה על הדלת ופנימה נכנסו עשרה שוטרים סיניים חמורי סבר. הם פשטו על הבית, ערכו בו חיפוש ועצרו את בעל הבית לחקירה.

"הסיעו אותי", נזכר הרב הניג, "לתחנת המשטרה. אמנם, כשיצאנו לשליחות בסין ידענו שזו מדינה קומוניסטית, אך לא ידענו עד כמה. חששתי ולא ידעתי מדוע נעצרתי ומה הם רוצים. כבר בדרך לתחנת המשטרה חייגתי לבית אוהל חב"ד ליובאוויטש' וביקשתי שיכניסו עבורי פ"ג לציון של הרבי. במקביל הפעלתי קשרים אצל הקונסול האמריקאי, יהודי טוב שסייע לי בכל עניין.

"בתחנת המשטרה קצין דובר אנגלית הושיב אותי מולו בחדר חקירות וחקר אותי. אמנם באדיבות רבה אבל בנוקשות. העניין הוא שבסין בעלת המשטר הקומוניסטי פעילות דתית נמצאת בפיקוח, אסורה פעילות מיסיונרית והקצין דרש לדעת מה אני עושה בעיר, מדוע הגענו ומה אנו רוצים. התברר לי שהם ידעו עלי הכל, כל מה שאנו עושים, עין רואה, אוזן שומעת והיד רושמת. שאלו אותי למה דיברתי עם פלוני, למה שאלתי את אלמוני אם הוא יהודי וכדומה. הסברתי להם שאנו כיהודים מתנגדים לפעילות של המרת דת וכל הפעילות שלי נועדה רק לקרב יהודים ליהדותם ומופנית ליהודים בלבד."

שעה ארוכה חקר הקצין את הרב, והרב הסביר לו בארוכה מהי היהדות וערכיה, מהו העם היהודי ותורת ישראל ומה פשר פעילותו. כאשר השבת הלכה וקרבה, החקירה לא הסתיימה, לבסוף פתח הקצין את מגירת שולחנו ומשם שלף כרטיס תפילת הדרך אותו חילק הרב הניג במהלך השבוע למי שפגש, בצדו השני הייתה דמותו של הרבי זי"ע. הקצין שאל את הרב: "מי זה האיש הזה? ראיתי שהדמות הזו מופיעה בתמונה התלויה בסלון ביתך. מיהו?"

"הבנתי", ממשיך ומספר הרב הניג, "שאם איאלץ עכשיו להסביר מיהו הרבי ומה פשר דמותו, לא אסיים ואבלה את השבת בתחנת המשטרה. לפיכך עניתי לו בקצרה: זה אבא שלי."

"הקצין הקשיב ואז ערך שיחה טלפונית ארוכה למפקדיו בסניית כשהוא כנראה מסביר לצד שמעבר לקו במה המדובר.

המזכיר

במלאות שנתיים לפרוץ נגיף הקורונה בעולם, הרב דובי הניג, שליח הרבי בצ'נגדו שבסין, בשיחה מיוחדת ל'כי קרוב' על השליחות הבלתי שגרתית שלו ושל משפחתו בלב מדינה קומוניסטית שבכל העת האחרונה לא יורדת מהכותרות, ומגולל סיפורים מיוחדים ומפעימים של קירוב • וגם: הסבא, הגרי"ד גרוסמן, רבה של מגדל העמק, מספר על הקשר המיוחד והתכוף שנרקם בינו לבין נכדו

יצחק הורוויץ

השיר של הגרי"ד גרוסמן

עליו מנורה. נכנסתי פנימה והנה אני רואה את הרב שלימד אותי את השיר, כאן! אותו צעיר שנדהם מהעניין, מספר הרב גרוסמן "קיבל על עצמו לשמור שבת וכך הוא נוהג עד היום".

לגרי"ד סיפור מרתק על הפעילות שקשורה לסין: "היה מקרה שהייתה בעייה בזיוה עם אחד השלוחים בסין. דובי התקשר אלי וביקש שאסייע בעניין ופניתי למשרד החוץ. אמו של אותו שליח בינתיים פתחה את ספר אגרות הקודש של הרבי וראתה מכתב שאני עצמי לא ידעתי על קיומו, בו הרבי זי"ע כותב בשנת תשל"ב: הגיעה השמועה לכאן על הרב גרוסמן ממגדל העמק שיש לו השפעה בכמה

כאמור בגוף הכתבה, הרב הניג הוא נכדו של הגרי"ד גרוסמן, רבה של מגדל העמק, וככזה היה לו ממי ללמוד וממי לרכוש עידוד לשליחותו אל העיר הרחוקה במדינה הרחוקה.

בשיחה מיוחדת עם 'כי קרוב' הגרי"ד מותח קו בין קורות חייו והפעילות בצפון הרחוק לפעילות נכדו במזרח הרחוק. "כשאני יצאתי למגדל העמק בצעירותי, פותח הגרי"ד, "גם היא נחשבה מעבר להרי החושך, רחוקה מכל יישוב. היה צריך לעזוב את העיר, את המשפחה, את החסידות, וללכת למקום שנחשב הכי קשה בארץ, אבל ראיתי כמה ניתן לפעול כשעושים זאת, ולכן יכולתי לסייע לדובי בעצה והדרכה.

דובי סיפר לי בזמנו שעליו לכתת רגליו כדי לקרב יהודים. זה הזכיר לי את הימים בהם מגדל העמק הייתה מרכז פשע ועבריינות. אבל לבסוף היא הייתה למגדל של אור.

"יש הלכה 'אידי דטריד למיפלט לא בלע': בשר שפולט את הדם כשהוא מומלח לא כולע את הדם; מי שעסוק ללמד תורה לא כולע את הרוע, ולכן אין כל חשש מכך. מאז אנו בקשר יומיומי ובהתייעצות כמעט בכל עניין.

"בימי ההגים", נזכר הרב, "הייתה בעיה קשה של יבוא ארבעת המינים לסין בשל מגבלות הקורונה. אך דרך נכדי הרב הניג הצלחנו לשלוח ארבעה מינים מהארץ לכל השלוחים בסין".

הקשר הוא דו צידי והדוק, עד שמצד שני יש מאלה שהתקרבו ליהדות בבית חב"ד בצ'נגדו וממשיכים את דרכם במוסדות שבמגדל העמק.

והנה סיפור מופלא מצקלונו הסיני של הגרי"ד: כאשר לרב הניג נולד בן, הוזמן הגרי"ד לשמש כסנדק בברית והוא טס לצ'נגדו. "היה זה מעמד הברית הראשון שנערך בצ'נגדו מאז בריאת העולם", אומר הרב גרוסמן.

הרב גרוסמן הגיע וזכה לקבלת פנים מפרנסי העיר שקיבלו את פניו וכיבדו אותו. לאחר מכן התקיימה שמחת הברית. בליל שבת ערך הגרי"ד עונג שבת לקהילה שבאו לשמוע את דבריו. בעיצומו של האירוע, אחת עשרה בלילה, נפתחה הדלת ופנימה נכנס בחור צעיר כבן עשרים וחמש, פרוע בגדים ונושא תרמיל על כתפו. הוא נכנס, הביט בנוכחים וברב גרוסמן היושב בראש השולחן, וניטע על מקומו בתדהמה עד שהתקשה לדבר.

התברר שאותו צעיר טייל מזה מספר חודשים בסין באמצעות טרמפים. הוא סייר באזור סצ'ואן, עלה לטרמפ על משאית שלקחה אותו ליעדו אך לאחר כמה

קילומטרים של נסיעה התברר שהכביש סגור ונהג המשאית החליט לשוב על עקבותיו. אותו צעיר החליט לרדת באזור ולהמשיך לבדו. הוא מצא עצמו באמצע אזור מבודד וכפרי ללא שום מכוניות באופק, והוא החליט לצעוד רגלית. אלא שאז מצא את עצמו לאחר שעה ארוכה בלב שדה חיטה עצום, כשהוא מאבד את דרכו ולא יודע אם לפנות ימין ושמאל. היה זה שדה שאין לו סוף והוא לא ידע כיצד ייחלץ. ככל שהמשיך וצעד, כך איבד יותר את דרכו.

"הורדתי את התרמיל", סיפר הצעיר, "והחלטתי לשתות משהו כדי להתעורר, ואז נזכרתי שלפני שנים רבות למדתי בתיכון הימלפרב בירושלים והביאו אותנו לרב גרוסמן לשיחה. הוא סיפר לנו על אמונה ובטחון ולימד אותנו שיר של בטחון בקדוש ברוך הוא: 'מה שהיה היה, העיקר שנתחיל מהתחלה'. התחלתי לשיר את זה ולרקוד בשדה. ואז לפתע הגיעה משאית סינית קטנה ונהגה שם לב לאיש שרוקד בשדה ועצר לי. עליתי אליה וסיפרתי לנהג שאיבדתי את דרכי ושאיני מישראל.

"הנהג אמר לי, 'אתה מישראל? אני מכיר מקום של יהודים, אקח אותך לשם'. וכך הוא נסע לצ'נגדו, והוריד אותי כאן ליד הבית שיש

וכמה מקומות האם ניצלו את זה וכמה. מדהים: אותו שליח מבקש את עזרתי, האמא פותחת את הספר, וזה מה שיצא. מה שהתברר הוא שהרב יצחק גנוזבורג, מפעילי חב"ד הידועים דאז, ניסה להקים בית ספר בנצרת עילית וכתב לרבי שיש לו קשיים והרבי המליץ לפנות אלי.

"נזכרתי", מספר הרב גרוסמן, "איך הרבי עודד אותי בשליחותי, איך העריך זאת ושיבח את הפעילות הזו. אני מצדי הבאתי למגדל העמק את מוסדות חב"ד שהתפתחו פה יפה. הרבי על חשבוננו זימן לימים כמה מתלמידיי אליו ליחידות ואף מימן את נסיעתם ושהותם. בכל ימי זכותי לקרבה ואהבה גדולה מצד הרבי אם כאשר זכיתי להגיע אליו, ואם בקשר מכתבים".

היום המעגל נסגר כאשר הנכד ממשיך בדרכו. "הוא עושה זאת במסירות נפש, כאשר אין כמעט יהדות ושירותי דת בעיר", משבח אותו הסב, "כשהוא שואב עידוד מדרכו ותורתו של הרבי זצוק"ל, וגם בזמנים הקשים של הקורונה הוא לא היסס. חששנו בזמנו לכך שהוא נשאר זמן כה רב בלב המגיפה, אך הוא נשאר עד הרגע האחרון כמעט ועתה הוא מהראשונים לחזור. אשריו ואשרי חלקו".

אלא שאז התברר שהתוכנית בוטלה, הסטודנטים לא הגיעו וכך מצאו השלוחים את עצמם בעיר מחפשים אחרי נשמות יהודיות, אך אכן התברר שהיו בה יהודים לא מעטים. הקונסול האמריקני בעיר יהודי, קונסולי ישראלית גם פועלת בעיר, וכך גם מספר אנשי עסקים ואנשי הייטק יהודים השתקעו בעיר.

תחילה ידע הרב הניג קשיים עם השלטונות וכאמור אף נחקר. "בסופו של דבר זה הסתדר, אך אסור לנו לארח סינים במסגרת הפעילות שלנו. במקרה של זוג מעורב, ויש עניין לקרב את בן הזוג היהודי או שמדובר בסיני שהתגייר, צריך אישור מיוחד לביקור. עם זאת", אומר הרב הניג, "הסינים מכבדים מאוד יהודים. היהודים נחשבים בעיניהם חכמים ומצליחים וכמי ששולטים בכלכלה העולמית. מה שאצל גויים אחרים אולי מביא לאנטישמיות אצלם מביא להערכה. הם מגלים סלידה מאמריקנים אבל מכבדים ומעריצים יהודים."

"יש גם דמיון מה בין היהדות לתרבות הסינית. זו תרבות עתיקה בת אלפי שנים, גם כן. תרבות המכבדת מסורת וערכים שמרניים, כמו אצל היהודים". עם זאת היה על הרב הניג להתגבר על כמה וכמה מחסומי תרבות וקשיים לוגיסטיים כדי להתחיל ולפעול.

"כשנודע לנו", נזכר הרב הניג, "על הישראלים שהשתקעו בעיר, הגענו למקומות שבהם הם שוהים והצענו להם להגיע לבית חב"ד לסעודת שבת ולפעילות יהודית. הם היו המומים לראות יהודי בעל הופעה חסידית שחי ופועל בעיר. וכך, קיבוצניקים שמעולם לא ידעו מהי יהדות הגיעו, אנשים שלא הניחו תפילין בחייהם, יהודי שהניח תפילין לראשונה בגיל 35, יהודי שהתבולל ל"ע הגיע, ולאט לאט

נוצרה קהילה יהודית".

הקהילה הלכה וצמחה, נוסד בית ספר של יום ראשון לילדים, סמינר לנשים וכשהפעילות גברה הרב הניג שכר מקום גדול יותר. עוד שיעורי תורה, עוד פעילות לצעירים ולמשפחות, תרמילים שהיו בדרךם לשמורות הטבע והרי ההימלאיה שבאזור, עצרו בדרךם בבית חב"ד, אנשי עסקים שבאו לבקר בעיר לרגל עסקיהם שבתו אצלו. הגרעין היהודי צמח וגדל עד שמנה מאות איש.

ללקט אחד לאחד

"המטרה שלנו הייתה ועודנה להיות שלוחי הרבי, ללכת בדרכו כפי שקבע ללקט אחד אחד את הנידחים, ולהפיץ את האור. אנו עושים את שלנו, לא משנה מה התוצאות, גדולות או קטנות. יהודי שלראשונה לומד מהי תורה, מהו שמע ישראל - זה גם דבר גדול. גם אם פעם פעמיים הייתי בשמחת תורה לבד בלי מניין ורקדתי עם ספר התורה לבדי, זה לא משנה. השמחה הייתה שלימה. כי אני שם בשביל השליחות". היו גם מקרים מרגשים ומעוררי השראה. קחו למשל את בני. הוא ישראלי בעל מלון בצ'נגדו. מכל אלו שהכירו הוא היה לכאורה הגס

"אנו כבר אז, בימי האירוסין דיברנו בינינו שאנו רוצים לצאת לשליחות, להיות שלוחים של הרבי", אומר הרב הניג, "לאחר הנישואין, שלחנו קורות חיים לשלוחים מרכזיים ביבשות ובמדינות שונות בהם הצענו את עצמנו לצאת לשליחות ושניפגש בכנס השלוחים שם יהיה ניתקם דברים. שקלנו כל מיני אפשרויות ואז הגיעה הצעה מאת הגה"ח הרב מרדכי אבצן מהונג קונג. הוא הציע שניסע לצ'נגדו שבסין". הערים הגדולות של סין ממוקמות רובן ככולן במזרח סין בקרבה לים: הונג קונג, שנזן, שנחאי, טיאנג'ין, ערים גדולות מבוססות וידועות. צ'נגדו, לעומת זאת, היא בירת מחוז סצ'ואן במערב סין, למרגלות הרי ההימלאיה. מחוז מרהיב ביופיו המושך אליו מטיילים רבים ובין הרי נמצאות שמורות טבע מהיפות בעולם ושמורת

דובי הפנדה החיים בהרים שבצפון המחוז.

בירת המחוז צ'נגדו היא מטרופולין ענק בן עשרים מיליון איש והיא מרכז לייצור טכנולוגיות מתקדמות ומוצרי אלקטרוניקה ובסיס ההייטק הסיני. חברות בינלאומיות רבות - בהן אינטל, IBM, נוקיה, מוטורולה, SAP ומיקרוסופט - הקימו בעיר מרכזי פיתוח.

"זה עמק הסיליקון של סין", אומר הרב הניג, "הרבה מאנשי העיר עוסקים בהייטק או שעוסקים ביבוא סחורות כולל מוצרי ים-המלח, משקאות, מוצרי מלונאות, תכשיטים, מותגים ועוד". בעיר לכאורה לא הייתה קיימת נוכחות יהודית משמעותית אבל באותם ימים אוניברסיטת בר אילן עמדה לערוך תוכנית חילופי סטודנטים עם אוניברסיטת צ'נגדו; שלושים סטודנטים ישראלים עמדו להגיע אל העיר ולפיכך הרב אבצן הציע לזוג הצעיר להגיע עמם ולפתוח בה בית חב"ד.

בני הזוג אימצו את ההצעה, למרות שלא חשבו תחילה שיצאו לדרך כה מהר. אבל הצורך דחק. הם שכרו דירה בת שלושה חדרים בבית דירות במרכז העיר, את הסלון הקדישו לאורחים, חדר אחד הוקדש למקפואים ואחסון האוכל הכשר שהובא במיוחד מישראל, כאשר מי שעודד וסייע להם כבר מתחילת הדרך היה הסבא הגרי"ד גרוסמן שליט"א, עמו התייעצו בכל מהלך.

שליחות בעידן מגפה

הפעילות הקהילתית הלכה וצמחה וכבר הקיפה מאות אנשים שחשו כמשפחה אחת, ואז לפני כשנתיים החלו שמועות על מחלה מסתורית שתקפה את ווהאן, עיר המצויה במרחק שעת נסיעת רכבת מצ'נגדו.

העיר נסגרה באותו הזמן. עופר, איש עסקים המתגורר בוואהן והחל להתקרב ליהדות, ביקש באותה עת מהרב הניג לשלוח לו מזוזות. הרב שלח לו את המזוזות כשהן מוסלקות בתוך חבילה של מסכות. כי לוואהן ניתן היה לשלוח רק ציוד רפואי. מחזה מעולם אחר: יהודי אחד שולח מזוזות בתוך חבילה עם מסכות מגן ליהודי אחר שנמצא בתוך ווהאן שבסין, מוקד וירוס הקורונה.

זמן מה אחר כך, התפשטה המגיפה והגיעה גם לצ'נגדו שנתקפה באימה. התושבים חדלו לצאת מבתיהם ונרשמו עשרות נפגעים. העיר שותקה ונכנסה לפאניקה. "היו הרבה הגזמות על מתים שמתגוללים ברחובות", נזכר הרב, "אבל הכל נסגר. התחבורה נעצרה, מסעדות ומקומות התכנסות נסגרו. מסכות גם כך הסינים חובשים פה בגלל זיהום האוויר. הפעילות בבית חב"ד כמעט פסקה. אנשים חששו להתאסף יחד, ולאט לאט גם החלו לעזוב."

מהארץ הגיעו טלפונים מבוהלים שדאגו לשלום המשפחה וביקשו ממשפחת הניג לשוב ארצה, אבל הרב התעקש להישאר עוד. "יש לנו שליחות", אמר, "כל עוד יש פה יהודים צריך להישאר. חשתי אחריות דווקא במצב הזה, כי יש לדאוג לכל יהודי דווקא בעת משבר". אך הזרים עזבו את סין עד שלבסוף נותרו בה רק כמה עשרות. "ואז הקונסול האמריקני אמר לי: 'כבוד הרב, צריך לעזוב'. רק אז גם אנו נטשנו בכאב את המקום, ואז גילינו שהמגיפה כבר התפשטה בכל מקום".

לפני מספר חודשים, לאחר שקלו המים והמגיפה שקטה, לא לפני מאמצים רבים שננקטו, משפחת הניג שבה לצ'נגדו. "היה עלינו להיכנס לבידוד למשך שבועיים" מספר הרב, "ובידוד בסין זה בידוד. שבועיים בתוך חדר בלי יכולת לצאת. היה לא קל. כל המשפחה בחדר קטן אבל התוצאה היא בסופו של דבר שבסין החיים שבו למסלולם ואין שום הגבלות. הממשלה גם חיסנה את כולם לפי החוק. גם אנו קיבלנו חיסון סיני. פה אין מתנגדי חיסונים, אין הפגנות, הממשלה החליטה ובשבוע אחד מיליארד סינים קיבלו חיסון".

הרב הניג חזר ושכר את המקום בו היה בית חב"ד ופתח אותו מחדש. הקהילה אט אט שבה ומתאוששת. "אין תיירים, אין תרמילים אבל יש אנשי עסקים ששבו לעבודתם בעיר", הוא מספר. סין שבה ומתניעה את הכלכלה שלה והיהודים שבים אליה. ואיפה שיש יהודים בצ'נגדו, שם תמצאו את הרב הניג. ואם צריך להתחיל שוב מבראשית, נתחיל מבראשית. ■

שבהם, צעיר שמעולם לא התעניין ביהדות ולא הצטרף לחבריו לביקורים בבית חב"ד. בערב יום כיפור הגיע הרב הניג למלון שלו, חילק מחזוריים ליהודים וסיפר לבני על יום כיפור, הסביר לו על מהות היום והזמין אותו להגיע לתפילת כל נדרי.

"הפעם", הבטיח בני, "אני אגיע". ובכן כל נדרי מגיע, הישראלים כולם מתייצבים אבל הרב הניג התאכזב לראות שבני לא הגיע. גם לא ביום הקדוש ביותר בשנה. "זה היה מאכזב מאוד", נזכר הרב, "התפלאתי והצטערתי. אבל אז במוצאי חג עם צאת הצום, הוא התקשר וכולו צער ויגון. 'כבוד הרב', הוא סיפר במבוכה, 'אני מאוד מצטער שלא הגעתי. מה שקרה הוא שהייתי אצלי במלון חצי שעה לפני יום כיפור, עמדת לצאת לבית חב"ד לכל נדרי ואז נוכרתי שהרב אמר שביום כיפור אסור לנעול וללכת עם נעלי עור. חיפשתי אצלי בארון ולא מצאתי נעליים ללא עור. יצאתי החוצה לחפש תנות קרובה לקנות נעלי בד ולא מצאתי נעליים ללא עור. נשארתי עם הגרביים שלי ולא יכולתי לצאת. מה עשיתי. הרב נתן לי ספר, אני פתחתי אותו וקראתי אותו חמש פעמים מההתחלה עד הסוף כל יום כיפור. הרב, אני מבטיח שעכשיו אתחיל גם לשמור כל חג כהלכתי'. ובכן הצעיר הישראלי הזה שאף לא ידע לקרוא למחזור בשמו ולא הבין בו דבר, קרא אותו החל מאשרי וכלה ביוצרות, מילה במילה, את כל תפילת יום כיפור. מה היה אומר על זה רבי לוי יצחק מברדיטשב? מה היה אומר על זה הרבי זצוק"ל? הלא זו כל מטרותו."

לא קל לגדל משפחה כה הרחק מעבר לים, לעיתים הגעגועים לקרובים ולידידים ולמה שקורה בארץ מעיקים. עם זאת, מבחינה גשמית, אומר הרב הניג, לא חסר כמעט דבר. "יש לנו בשר משחיטה מאוחדת שמארגנים בתי חב"ד בסין. יש פירות וירקות ומוצרים כשרים המיוצרים בסין. אבל מה שאין לנו זה חלב, לקראת שבועות עלינו להתארגן ולבקש שיביאו לנו מעבר לים גבינה כלשהי. וכאשר אנו בחופש בארץ, גם בחורף, יש דבר אחד שהילדים רוצים לטעום וזו גלידה חלבית".

מה שמפצה על הגלידה, אלו הנופים הנפלאים של סצ'ואן, וביקורים אצל הפנדות המפורסמות של המחוז. "לי קוראים דובי", מחייך הרב, "אז אין נוותר על הדובים המפורסמים בעולם? כמה פעמים כבר היינו אצלם, וכל אורח אצלנו נלקח לביקור אצל הפנדות".

העיר מודרנית ומשוכללת מאוד המילה האחרונה של הקדמה הטכנולוגית, אולי טכנולוגית מידי. "ראה מהו עלמא דשקרא", אומר הרב הניג, "בקיץ אחד יצאנו לשמורת טבע קרובה לעיר. היו שם מפלים זורמים, בריכות שכשון טבעיות ועוד. בערב החל להחשיך וברמקולים מודיעים שהשמורה נסגרת. סין היא סין ובחמש בדיוק הופסק החשמל והאור כבה, שורה אפולית בשמורה אבל למרבה התדהמה גם המפלים חדלו לזרום ובריכות המים התרוקנו. הכל היה מלאכותי. לפעמים אפילו מה שנראה כתבע אינו אלא סרק מעולם הדמיון".

ולעבודו בלבב שלום

בימים שבין חג הגאולה י"ט כסלו לבין כ"ד בטבת,
יום הסתלקות רבנו הזקן, מוגש בזאת לקט של סיפורי
'עבודה' בצילו ובד' אמותיו, מפי ספרים ומפי סופרים

לא פותחים ל'אני'

בשעת לילה מאוחרת, באחד מלילות החורף, הגיע חסיד אחד לביתו של רבנו הזקן ולמרות השעה המאוחרת דפק בדלת. כששמע רבנו הזקן את הדפיקה בדלת שאל: "מי שם?" ענה החסיד: "אני" (כי חשב שבודאי יכיר רבנו הזקן את קולו).

אמר רבנו הזקן: "כי יסתר איש במסתרים ואני - לא אראנו..." המתין החסיד זמן מה והדלת לא נפתחה, ובלית ברירה דפק שוב על הדלת. שאל רבנו הזקן שוב: "מי שם?" ענה החסיד: "אני לא".
אמר רבנו הזקן: "כי יסתר איש במסתרים ואני לא - אראנו". ופתח את הדלת.

ביטול ה'ישות'

סיפר הגאון החסיד רבי זלמן שמעון דווארקיין ע"ה: הגאון החסיד ר' אברהם מקאליסק (הכוונה על ר' אברהם המובא בתשובות בסוף ספר "שארית יהודה" מאת הגאון רבי יהודה ליב אחיו של רבנו הזקן), כבר בהיותו נער בן אחד עשר או שנים עשר, היה עליו גדול. אביו שהיה מחסידי רבנו הזקן, נכנס אל רבנו הזקן והתאונן שיש לו בן עליו, אבל ניכר שיש לו "ישות" מלימודו. אמר לו רבנו הזקן: "כפעם הבאה כשתבוא אלי, הביאהו איתך ואדבר אתו".
כפעם הבאה כשבא לרבנו הזקן, הביא את בנו אברהם אתו והציגו לפני רבנו הזקן. שאלו רבנו הזקן: "היכול אתה ללמוד?" השיב הנער:

"כן". עמד רבנו הזקן מכסאו ולקח שו"ת הרא"ש ופחת תשובה אחת ושאל את הנער אם הוא מבין את התשובה. ענה הנער: "כן". הקשה רבנו הזקן קושיא חזקה על התשובה וציוה לנער לתרוץ ולא הצליח. תירץ רבנו הזקן בעצמו תירוצו ושאל את הנער: האם הוא תירוצו טוב? ענה הנער: "טוב מאוד". לאחר מכן סתר רבנו את התירוצו. וכך היה כמה פעמים.

אמר לו רבנו הזקן: "ווי מ'זאגט דיר אזוי איז גוט, קאנסט ניט לערנען?" (כל סברא שאומרים לך טובה היא בעיניך... אינך יכול ללמוד...). ובזה ביטל את ישותו.

כעבור כמה שנים, כשגדל הנער, בא פעם אחת אל רבנו הזקן. הראה לו רבנו שו"ת מהר"ם מרוטנבורג שנשאל איזו שאלה, והשיב שהענין הוא כך וכך והביא על זה ראיה מגמרא, אבל הראיה היא קלושה. אמר לו רבנו הזקן, שיביא על זה עוד ראיות מהש"ס והביא עוד חמש ראיות חזקות מהש"ס, והוסיף רבנו הזקן על כך עוד שש ראיות, בסך הכל אחת עשרה ראיות. והקשה לו רבנו הזקן: "מכיוון שיש על פסק זה עוד אחת עשרה ראיות חזקות - מדוע לא הביא המהר"ם אפילו אחת מן הראיות הללו, ובמקומן הביא ראיה אחרת קלושה?" וסתר רבנו הזקן את כל אחת עשרה הראיות, אבל הראיה הקלושה שהביא המהר"ם לא יכל לסתור.

וסיים רבנו הזקן: "אל תחשוב שבעת שכתב המהר"ם את התשובה, חשב אודות כל הראיות האלו והסתירות שיש עליהן, ואיך שעל הראיה השתים עשרה אין סתירה - לא! הוא ניגש מיד אל הראיה השתים עשרה, כי זוהי מעלת הראשונים שאצלם האירה האמת".

"צבועים" למעליותא

פעם טענו לרבינו הזקן: החסידים שלכם הם צבועים. ענה להם רבנו הזקן: "גוט, זיי וועלן האבן דעם פסק. עס שטייט כל מי שאינו לא חגיר, ולא סומא, ולא פיסח ועושה עצמו כאחד מהם, אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם - וועלן זיי טאקע זיין אמת'ע חסידים" (טוב, יקויים בהם פסק המשנה "כל מי שאינו לא חגיר, ולא סומא, ולא

פיסח ועושה עצמו כאחד מהם, אינו מת מן הזקנה עד שיהיה כאחד מהם" - הרי שאכן יהיו חסידים באמת).

פעם טענו זאת לאדמו"ר ה"צמח צדק", ענה: "א סימן אז זיי האבן ליב נאר די פארב" (סימן שהם אוהבים רק צבע זה, ועל כן הם "צבועים" את עצמם כחסידים).

בפעם אחרת שטענו טענה זו, אמר: "עס איז לא ימלט אז מען ווייזט זיך א גאנצן טאג אין פארב, זאל עפעס ניט אריין אינעוויניק אויך" (בלתי נמנע שכאשר שרויים כל היום בצבע, לא ייקלט משהו גם בפנים).

בגשמיות וברוחניות

פעם ישבו אדמו"ר הזקן וחבריו, תלמידי המגיד ממזריטש, להתוועדות. בהתוועדות אמר אדמו"ר הזקן "לחיים!" ואיחל לשאר בני החבורה, "יהי רצון שה' יתברך יעזור לנו בגשמיות וברוחניות".

"מדוע מקדים אתה את הגשמיות לרוחניות?", שאלו אותו. השיב אדמו"ר הזקן: "הרי גם יעקב אבינו הקדים גשמיות לרוחניות, באמר: 'ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש', גשמיות, ורק אחר כך אמר: 'והיה ה' לי לאלקים', רוחניות".

"נו, כיצד משווה אתה?!", ניסו חבריו להשיב לו על טענתו. "הלא מדובר ב'גשמיות' מסוג אחר לגמרי, 'גשמיות' של יעקב אבינו...".

"נו, הלא מדובר גם ב'רוחניות' של יעקב אבינו!", השיב להם אדמו"ר הזקן באותה מטבע לשון. "מסכים אני עימכם כי הגשמיות שלו שונה משלנו, אך ברור ומוכן כי אפילו אצל יעקב אבינו הרוחניות שלו גבוהה מהגשמיות, ולמרות זאת הוא בחר להקדים את הגשמיות לרוחניות!...".

(על פי שמועות וסיפורים, חלק א, עמ' 43)

אסתכל באורייתא וברא עלמא

כאשר היה אדמו"ר הזקן בבית הכלא בפטרבורג, בעקבות ההלשנה עליו לשלטונות, נודע לשרי הממשלה כי איש אלקים, מופלג בחכמה ובתבונה, נמצא בבית המעצר. כמה מהם החליטו לנצל את ההזדמנות ולהיכנס אליו, כדי לשוחח עימו ולבחון את חכמתו.

באותה תקופה הגיעה לרוסיה מפה חדשה של כדור הארץ, שכללה גם את ציור יבשת אמריקה - היבשת החדשה שהתגלתה זה לא מכבר.

"האם בקי אתה בחכמת ציור כדור הארץ?", שאלו השרים את הרכי. כשהשיב להם הרכי בחיוב, פרשו בפניו את מפת כדור הארץ החדשה, וציפו לראות את תגובתו. עיין הרכי מעט במפה והעיר מיד כי נפלה טעות בשרטוט היבשת החדשה. החלו השרים להתווכח עמו, והיו ביניהם אף כאלו שלגלגו על השגותיו, אך לבסוף התברר כי אכן הצדק עימו. השרים נדהמו. "הרי זו המפה הראשונה שהגיעה לרוסיה! מנין לך ידיעה כה מפורטת בציור יבשת אותה מעולם לא ראית?".

השיב אדמו"ר הזקן: "באותו ב"ת של המילה 'בראשית' הפותחת את ספר התורה, מצויר כל העולם כולו. משם יודע אני כיצד נראית היבשת החדשה - באופן מדויק!...".

(על פי מגדל עז, עמ' רנו)

לאבד את ה"מהרה"

בימי נעוריו נהג אדמו"ר הזקן לשבת שעות ארוכות בבית המדרש של סבו, רבי משה פוזנר, וללמוד תורה. באחד הימים, בעת שהותו בבית המדרש, הבחין כי אחד הלומדים קורא מתוך הספר במהירות רבה. ניכר היה שהוא מבין היטב את הנלמד, אולם החפיזון בו דילג מדף לדף לא מצא חן בעיני העילוי הצעיר.

"מדוע אתה ממהר כל כך?" הוכיח אדמו"ר הזקן את הלומד.

"מהיר אני בטבעי", התנצל הלומד.

"אם כך, עליך לשנות את הטבע", פסק העילוי.

"איני יכול לשנות את טבעי", טען הלומד.

"לכל יהודי יש נשמה, אשר מעניקה לו כוחות לשנות את טבעו בדרך של קבלת עול. תחילה תרכוש הרגל חדש, ועם הזמן יהפוך ההרגל לטבע שני. הרגל שנעשה לטבע מסוגל לשנות אפילו טבע עצמי. זכור כי קבלת עול היא היסוד החשוב ביותר בתורה ובעבודה".

המשיך אדמו"ר הזקן: "הפסוק אומר: 'ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה'. 'ארץ' מלשון רצון. ה' נתן לך מתנה, 'ארץ טובה', רצון וחשק בלימוד תורה ובעבודה ה'. דע לך, שכאשר מתברכים בחשק בלימוד, יש לקיים את 'ואבדתם מהרה' – לאבד את ה'מהרה', את המהירות המופרזת, וללמוד תורה במתינות, לתת לנשמה להתענג על הנועם של התורה".

לימים, הפך הלומד לחסידו של אדמו"ר הזקן.

(על פי ספר השיחות, קיץ ת"ש, עמ' 59)

אבחנת הפסיכיאטר

בעת ישיבתו במאסר, נבדק אדמו"ר הזקן על ידי פסיכיאטר, בהתאם לדרישת החוק. בסיום הבדיקה, סיכם הרופא המומחה את חוות דעתו על האסיר: "אני מרגיש שיש בליבו של האיש תשוקה עצומה ביותר לדבר שלעולם לא יוכל להשיגו..."

ממצאי הבדיקה חיזקו לכאורה את טענת המלשינים כי אדמו"ר הזקן מורד במלכות והוא שואף לכוון ממלכה משלו. הגויים המגושמים לא יכלו לתאר לעצמם כי הרבי איננו משתוקק לכתרו של הצאר הרוסי, אלא לקרבת מלך מלכי המלכים. כפי שהרבי העיד על עצמו, שהאהבה העצמית לאלוקות נמצאת אצלו תמיד בהתגלות...

[נעבור שנים רבות הגיע כתב ידו של אדמו"ר הזקן לידיה של גרפולוגית מפורסמת. גם היא, בדומה לפסיכיאטר הרוסי, הבחינה מיד בצימאון העצום של הרבי לאלוקות. להלן מספר ציטוטים מהניתוח הגרפולוגי:

"אישיות איתנה מאד, מסוגלת להיות תמיד נתונה תחת השפעת יראת הכבוד בפני השראת כוחות רוחניים..."

"מסוגל להתייבב בפני התמודדות של שתי השאיפות המקבילות ששררו בתוך נפשו... השאיפה האחת – לפתח את כל חושי... והשאיפה השנייה – להעלות ללא רחם את כל היסודות... ולהאצילם לרוחני בלבד..."

"כתיבת היד אינה יכולה לפתור את החידה: מה היה בקרבו גדול ממה – רצונו להעניק משלו לאחרים, לתת לאחרים מחזיונותיו ומאצילות התבוננותו ההתלהבותית – או סגולתו המופלאה שכבש לו, להקדיש את עצמו במידה אין סופית לאין סוף עצמו". [הניתוח הגרפולוגי התפרסם בגיליון מעיינותך מס' 8. המערכת].

(על פי אוצר סיפורי חב"ד, חלק ד, עמ' 267)

מהרפש כבר יצאנו

מחוגי השעון השלימו סיבוב נוסף. עוד שעה חלפה לה, וההקפות טרם התחילו.

החסידים לא העתיקו עיניהם מהדלת הסגורה. הם הגיעו לבית מדרשו של רבי מנחם מנדל מויטבסק, כדי להסתופף בצילו בירח האיתנים. חלפו הימים הנוראים, ואחריהם חג הסוכות, זמן שמחתנו. כעת משתוקקים כולם להשתתף בהקפות במחיצת הצדיק. אולם, משום מה, שוהה הרבי בחדרו ולא יוצא אל חסידיו מלאי הציפייה. מחוגי השעון ממשיכים לנוע והדלת נותרת סגורה.

מספר חסידים אזור עוז ונקשו על הדלת.

"ישראל נא רבינו לצאת אל חסידיו ולומר 'אתה הראת'", ביקשו בקול תחנונים.

"צר לי, אך היום לא אוכל לומר את הפסוק 'אתה הראת'", השיב הרבי בנימת התנצלות. "מהשמים גילו לי מאה פירושים לפסוק זה, והיות ולא הצלחתי עדיין להשיג ולהגיע אל אותן דרגות בעבודתי, לא אוכל לומר את הפסוק".

הנוכחים חיכו שעה ארוכה, מקווים שהחלטת הרבי תשתנה במהרה. לבסוף, מספר חסידים אמיצים נכנסו לחדרו של הרבי וחזרו על בקשת הציבור. למרבה האכזבה, נתקלו בסירוב נוסף.

היחיד שלא היה שותף לרגשות הקהל, היה אדמו"ר הזקן, אשר ניצב

בפינתו, אחוז דבקות. הוא יכול היה להמשיך לעמוד כך עוד שעה ארוכה, לולי החסידים חסרי האונים, אשר החליטו לבקש את עזרתו.

"שובו לחדרו של הצדיק, ואמרו לו שהיות והחסידים קיבלו אותו לרבי, עליו לצאת ולומר את סדר ההקפות. אם הוא ימשיך לסרב, הזמינו אותו לדין תורה, ואני אוכל להיות הדיין", הורה אדמו"ר הזקן.

החסידים הנבוכים נקשו על דלת החדר ומסרו את דברי אדמו"ר הזקן. הצדיק עמד בסירובו והם נאלצו להזמינו לדין תורה.

"דין תורה בפני רבי ולמנו? אני מוכן!" אמר הרבי.

שני הצדדים התייצבו לדין תורה. החסידים טענו כי קיבלו את רבי מנחם מענדל לרבי, ולכן עליו לנהוג כרבי ולומר את פסוקי "אתה הראת". רבי מנחם מענדל טען מצידו כי כל עוד לא הצליח ליישם בפועל את כל פירושי הפסוק "אתה הראת", איננו יכול לומר את סדר ההקפות.

"רבי, הפסדתם בדין", פסק אדמו"ר הזקן, ונימק את החלטתו: "ראשית,

ההיגיון מחייב שלא ניתן להגיע אל האופק. ככל שהאדם יתקדם יותר, יראה למרחק רב יותר. הדבר נכון הן בגשמיות והן ברוחניות. ככל שתגיעו לדרגה רוחנית גבוהה יותר, תהיה ראייתכם למרחק גדול יותר, וגם אם תיישמו בעבודתכם את כל מאה הפירושים, תשאפו שוב להגיע לדרגה גבוהה עוד יותר, ולא יהיה לכך סוף".

"שנית, אוכל להביא משל שימחיש את הצדק שבפסקי", הוסיף אדמו"ר הזקן, וסיפר: "מעשה בזוג שהתגורר למרגלות ההר. כל מי השופכין שנזלו ממורד ההר התנקזו אל פתח ביתם, ומעונם היה מלא רפש וטיט דרך קבע. חייהם היו קשים מנשוא, ובאחד הימים החליטו לעזוב את מקום מגוריהם ולבנות את ביתם החדש במעלה ההר, הרחק מהלכלוך והזוהמה. טיפסו בני הזוג במעלה המדרון, עד שאזלו הכוחות. נשא הבעל עיניו כלפי מעלה, ופרץ בבכי: 'גם אם כל ימינו נטפס עוד ועוד, עדיין לא נגיע אל הפסגה', התייפח בייאוש. השיבה לו הרעיה החכמה: 'איננו מוכרחים להגיע אל הפסגה. מספיק שיצאנו מהביצה, כך שנוכל לעצור בבקודה הנוכחית ולבנות כאן את ביתנו'."

כולם הקשיבו בסקרנות, מצפים לשמיעת הנמשל.

"גם בנוגע לענייננו, מן הרפש יצאנו כבר. כימים הנוראים נפרדנו, ברוך ה', מהחטאים, ומה אם לא הגענו עדיין אל פסגת ההר?"

פסקו המנומק של אדמו"ר הזקן מצא חן בעיני רבו, ורבי מנחם מענדל יצא לאמירת פסוקי ההקפות.

(על פי רשימות דברים, חלק ד, עמ' קנט. סיפורי חסידים - מועדים, סיפור מס' 217)

א חסידישע פארבריינגען

הרב שבתאי סלנטצקי, שליח הרבי באנטוורפן

נר לאחד, נר למאה

למה לא נחסר כלום מהלילה גם אם מדליקים ממנה עוד ועוד נרות • מי שאל את הרבי ביחידות
האם הדליק את הנר שלו • ומה כתוב בספר האישי של כל אחד

שפעם שאל ככה, זה היה כל כך מופרך אצלו. זה הזכיר לי שלפעמים מראים לילדים מתבגרים תיעוד שלהם בתור ילדים קטנים, וכשהם רואים איך הם עשו כל מיני שטויות, הם אומרים: "זה לא אני, לא יכול להיות". זה השינוי הכי עמוק – כשאתה מרגיש אדם כל כך אחר, עד שאתה לא מסוגל לראות את עצמך במצב שבו היית פעם.

אף אחד לא ידליק במקומך

יש בנר עוד דבר מעניין. לפי ההלכה, לא מספיק להשאיר נרות דולקים לפני השבת – צריך להדליק אותם בכניסת השבת. היה פעם יהודי שנכנס אל הרבי. שמו היה יהודה אבנר, דיפלומט ידוע. תוך כדי השיחה הוא ביקש לשאול שאלה אישית: "לכל אחד יש חלום, אתגר בחיים. מה החלום שלך, רבי?". הרבי הוציא נר ושאל אותו מה זה. "זה נר". "כן, אבל מה זה נר? נר ה' נשמת אדם", לכל יהודי יש בפנים נר. החלום שלי הוא שכל אחד ידליק את הנר ויביא אור לעולם". היהודי התרגש לשמוע את הדברים, והם המשיכו לשוחח. כשהוא עמד לצאת הוא הסתובב אל הרבי ושאל: "רבי, אני יכול לשאול עוד שאלה?"

במאמר מוסגר. הרבי מאוד אהב אנשים שדיברו אתו ישירות, "דוגרי". כשלמדתי בישיבה היה איתנו בחור שכתב לרבי כמה מכתבים אישיים והרבי לא ענה לו, וכשנסענו לשם הוא נכנס ליחידות. הוא שאל את הרבי למה לא ענה לו, והרבי אמר: "אני לא עונה כיוון שאתה כותב בין השורות, ואני עונה לאנשים שמדברים בתוך השורות".

אבל נחזור לסיפור שלנו. יהודה אבנר אמר לרבי: "רבי, אתה אומר שהחלום שלך שכל היהודים ידליקו את הנר שבתוכם. רבי, את הנר שלי כבר הדלקת?" הרבי הביט בו ואמר: "נתתי לך את הגפרורים, אבל את הנר אתה צריך להדליק לבד".

אנחנו מקבלים המון חום, המון אהבה וחסד, המון כוחות להאיר את הסביבה. אבל רק אנחנו יכולים להדליק את הנר – אף אחד לא יוכל לעשות זאת במקומנו. גם אם נלך לרבי או לצדיק גדול, הוא אמנם יוכל להדליק את הנר, אבל רק לזמן קצוב. אחרי תקופה מסוימת הנר יכבה, מכיוון שלא אנחנו הדלקנו אותו.

יש בעולם חושך, אבל לא מגרשים חושך במאבקים, צעקות או זריקת אבנים. חושך מגרשים על-ידי הדלקת אור. השבת אומרת לנו: יש בך המון עוצמה. אתה צריך לחשוב איך אתה מדליק את האור.

כתוב בתורה "זה ספר תולדות אדם". כל אדם הוא ספר. תאר לעצמך שאתה נכנס לספרייה, ויש בה המון ספרים. פתאום, תוך כדי טיול בין המדפים, אתה רואה ספר שכתוב עליו את השם של הסבא שלך. אתה מוציא את הספר ורואה שסבא שלך כתב את כל החיים שלו: איך הוא היה ילד, איך הוא גדל, התחתן, הוליד את אבא שלך. הוא כתב כל מה שהוא חשב, אמר ועשה, ואחר כך גם כתב איך הנכד שלו בא לעולם, ואפילו מה הוא חשב עליך. אתה קורא את הספר

למה מציינים את כניסת השבת בהדלקת נרות דווקא? מה הנרות אומרים לנו, ומדוע מדליקים דווקא שני נרות?

על-פי פשט ההלכה מדליקים שני נרות – אחד כנגד 'זכור' ואחד כנגד 'שמור'. עוד הסבר הוא שלאיש יש רמ"ח איברים ולאשה רנ"ב. בגימטריה הסכום עולה 500, וגם נר בגימטריה 250, ושני נרות זה 500. אז שני נרות הם כנגד איש ואישה, שיחד בשלמותם הם 500.

נר הוא דבר מעניין. רוב הדברים בעולם תמיד נמשכים בדרך כלל למטה, בגלל כוח המשיכה, אבל שלהבת הנר תמיד שואפת לעלות למעלה. גם אם נהפוך את הנר, הלהבה עדיין תרצה לעלות. הנר הוא סמל לנשמה – "נר ה' נשמת אדם", וכמו שהנר תמיד עולה למעלה, כך גם הנשמה תמיד עולה למעלה.

שמעתי דבר מעניין. היום יש המון אנשים שנוסעים למזרח הרחוק. חלק מהם נוסעים כדי לחפש את האמת. בדקתי פעם עם אנשים שעוסקים בעניין, והם אמרו לי שקרוב לשליש מהתיירים שמטיילים שם הם יהודים, למרות שהיהודים הם רק שלישי אחוז מכל אוכלוסיית העולם. כל כך הרבה יהודים מחפשים את האמת, בוער להם ללכת לכל הגוראים והמדיטציות, לכתות ולשיטות הכי לא נורמליות. דווקא יהודים, כי ביהודי יש נשמה שמחפשת תמיד לעלות למעלה, אל האמת.

להבה גם אין משקל ואי-אפשר לתפוס אותה או להחזיק אותה ביד. בניגוד לכל דבר מוחשי אחר, היא לא מתמעטת גם אחרי שהיא נותנת משלה לאחרים. כשנותנים דבר גשמי לאדם אחר מותרים על היתור אצלנו, אבל להבה לעולם איננה נגמרת – אפשר להדליק בה נר אחר, אפילו מיליון נרות, והנר המקורי לא יחסר. בעניינים גשמיים, כשאני נותן – אני נחסר; אבל בעולם הרוחני, כמה שאתה נותן – מתווסף לך יותר. המהות שלי היא להאיר ולחמם, וכשאני מדליק עוד נרות אני מוסיף אור, חום ואהבה בעולם.

לכן ההתחלה של שבת היא דווקא נר, כי השבת מסמלת את היציאה מהגשמיות והחומריות ואת הבחירה ברוחניות. לשמור שבת זה לא רק לאכול צ'ולנט וקוגל; אם אדם ייקח כדור שינה וישן כל השבת – האם זה נקרא שהוא שמר שבת? הוא לא חילל את השבת, זה נכון. אבל את הלב של השבת, את הנשמה שלה, הוא לא השיג. שבת היא לא רק 'שמור' אלא גם 'זכור'.

היה אצלנו יהודי אחד באנטוורפן שהיה אחראי על כל מערכות המחשוב בבנקים גדולים באירופה. יום אחד הוא שאל אותי: "אני לא מבין איך אתם שומרים שבת, זה לא קשה לכם? אני בשבת נוסע עם הילדים, מטייל, עובד. איך אתם עושים את זה?". עניתי לו מה שעניתי. אחרי כמה שנים הוא התחיל להתקרב ונהיה אברך אמיתי. יום אחד נכנס לבית הכנסת אדם אחד ושאל אותו, "אני לא מבין איך אתם שומרים שבת, זה לא קשה לכם?". ואותו אברך ענה לו: 'קשה! כל השבוע אני מחכה לשבת!'. אחר כך ניגשתי אליו והזכרתי לו בחיך: 'אתה זוכר שלפני כמה שנים אתה עצמך שאלת בדיוק את אותה שאלה?'. הוא הביט בי נדהם. הוא לא זכר וגם לא האמין לי

על כך בא החיזוק של "ויישם בארון במצרים". נאמר בגמרא "כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו שני ארונות הללו, אחד של מת (יוסף) ואחד של שכינה, מהלכין זה עם זה" (סוטה יג,א). הרי שארוננו של יוסף קשור עם הארון של השכינה. וכמבואר גם בזוהר (סוף פרשתנו) למה נאמר "ויישם בארון במצרים", בשני יו"דים? שיוסף "הושם בשני ארונות, בארון למטה ובארון למעלה... שאף-על-פי שיצאה נשמתו ברשות אחרת - נקשר בשכינה". ומבואר במפרשי הזוהר, שלכן נשאר יוסף במצרים (שלא כיעקב שהוצא ממצרים ונקבר בארץ ישראל), שבכך נתן יוסף לבני ישראל כוח לסבול את הקושי ולהתגבר ולפעול את בירור הניצוצות, שכן "לא יוכלו ישראל לסבול הגלות אלא עם השכינה בתוכם... ולזה הוצרך שלא יעלוהו" (אור החמה לזוהר שם).

צדיקים רבים נשארו בחוץ לארץ ונקברו בה ולא הועלו לארץ ישראל, כדי שזכותם תעמוד לבני ישראל המצויים בגלות

עניין זה מהווה גם מסר והוראה בעבורנו, בגלות זו האחרונה, לפני ביאת המשיח:

כשם שגלות מצרים הייתה הכנה למתן תורה, כך גלותנו זו, גלות אדום, היא הכנה לגילוי התורה שלעתיד לבוא, "תורה חדשה מאיתי תצא" (ויק"ר יג,ג), שעל זה נאמר "מובטחים מאיתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתרי צפונותיה" (רש"י שה"ש א,ב). גילוי זה יהיה נעלה עוד יותר מהגילוי של מתן תורה, כדאיחא במדרש "תורה שאדם למד בעולם הזה הבל היא לפני תורתו של משיח" (קה"ר יא,ח). ומבואר בספרים שזו סיבת אורך הגלות, שמתארכת הרבה יותר מגלות מצרים, שכן הירידה היא לפי ערך העלייה, שעל-ידי בירור הניצוצות בגלות זו זוכים לעלייה שתהיה בגילוי התורה לעתיד לבוא.

וגם כאן באים יהודים בטענה: אמת שכל הגלות היא הכנה לגילוי שלעתיד לבוא, וכונה זו בוודאי תתמלא בשלמות, אבל בינתיים זו גלות מרה, ואיך אפשר לסבול אותה? על כך ניתנת התשובה מהאמור לעיל על "ויישם בארון במצרים": כשם שיוסף נשאר במצרים כדי להעניק לבני ישראל כוח לסבול את הגלות ולהגיע לגאולה, כך גם בגלות זו יש לנו כוח הצדיקים המצויים איתנו בגלות, וזכותם עומדת לנו ומעניקה לנו כוחות להתגבר על קושי ומר הגלות.

וזו אחת הסיבות שצדיקים רבים נשארו בחוץ לארץ ונקברו בה ולא הועלו לארץ ישראל, כדי שזכותם תעמוד לבני ישראל המצויים בגלות שיוכלו להתגבר על קשייה.

לכן בהמשך לסיום ספר בראשית - "ויישם בארון במצרים" - מכריזים ישראל: "חזק חזק ונתחזק!" יש לנו כוח הצדיקים, שאמנם אינם חיים איתנו בגוף אבל זכותם איתנו, בדומה למבואר לעיל על יוסף, שעל-ידי "ויישם בארון במצרים" הייתה "שכינה עמהם", כדי ש"יוכלו לסבול הגלות". זה נותן לנו הכוח להתגבר על הגלות ולהגיע אל הגאולה, שאז נראה איך כל הירידות היו כדאיות 'לצורך עלייה' זו, שיהיה ה"פקוד יפקוד אלוקים אתכם" (ויחי נ,כד), פקידת הגאולה השלימה שתהיה במהרה בימינו.

(ע"פ שיחת ש"פ ויחי תשמ"ז, ספר השיחות תשמ"ז עמ' 249)

בנשימה עצורה, ורואה שלידו יש עוד ספר, עם השם של אבא שלך. אבא שלך כתב את כל החיים שלו, הדברים הכי פנימיים, הכי נסתרים, שאף אחד לא ידע חוץ ממנו. הכל פתוח בפניך, אפילו מה הוא חשב עליך, על האחים והאחיות שלך. אתה מסיים את הספר ואומר - עכשיו אני יודע מה אבא שלי חשב באמת. אתה מחזיר אותו למדף ורואה שלידו יש עוד ספר, עם השם שלך. מה זה? אתה מוציא את הספר ופותח אותו, אבל הספר ריק. יש שם רק עט, וכתובה שורה אחת: "זה הספר שלך. תתחיל לכתוב".

כך צריך להסתכל על החיים: אתה כותב ספר. בכל דבר אתה משאיר את העקבות, את טביעות האצבעות שלך. אדם לא חי כאן וסתם הולך אחרי מאה עשרים שנה, נכנס לאדמה וזהו זה. מה אתה יוצר בעולם? איזה אור אתה משאיר כאן? הנר של השבת אומר: יש לך עוצמה אדירה להאיר, להדליק את העולם, לתת חום. המצווה היא שאתה תדליק, כי את ההדלקה שלך אף אחד לא יוכל להחליף.

כל יום נר של שבת

לכן אנחנו צריכים לחשוב לעצמנו, כל אחד במסגרת שלו - במשפחה, בבית הכנסת, עם החברים, בעבודה - איזה אור עשיתי היום? כמה גרמתי לאנשים לחייך? כמה נתתי להם הרגשה טובה? לפעמים כל מה שצריך זה מחשבה, דיבור קטן. כשאני יוצא מהבית והאדם הראשון שאני פוגש אומר לי מילה טובה, כל היום שלי נראה אחרת! וחס וחלילה כשמישהו עובר לידינו ומביט אלינו במבט מזלזל או ביקורתי, לפעמים זה יכול לשנות את כל היחס שלנו לזולת, לאישה, לילדים ולאנשים סביבנו.

באמריקה יש מסעדות מיוחדות שאפשר להזמין בהן אוכל בטלפון, להגיע עם הרכב לדלפק והם מוציאים את המנות אליך, על מגש, ישר לתוך המכונת. יום אחד הגיע מישהו לקבל את האוכל שהוזמן, הוא פתח את החלון והתכוון לשלם לקופאי. הוא התחיל לחפש בכיסים. הנהג שמאחוריו התעצבן, צפר שוב ושוב, ומשלא נענה, התחיל לצעוק ולנסוע קדימה עד שדחף את המכונת העומדת לפניו.

הנהג שילם את ההזמנה שלו והגיש עוד עשרה דולרים. "זה תשלום על ההזמנה של הנהג שמאחוריי", אמר לקופאי.

הקופאי לא הבין: "השגעת? הוא דוחף אותך ואתה משלם עבורו?" הנהג ענה: "כן, אני רואה שהוא עצבני, בטח היה לו יום קשה. אז אם אני יכול לגרום לו להרגיש קצת יותר טוב, למה לא?"

הקופאי הביט בהזמנה של הנהג השני ואמר, "מצטער, הוא הזמין אוכל לחמישה אנשים... הכסף שנתת לי לא יספיק לזה". הנהג פתח את הארנק, שלף כרטיס אשראי ושילם! והדבר המדהים הוא שהוא המשיך לנסוע ואפילו לא הסתכל אחורה לראות מיהו הנהג שעמד מאחוריו.

סוף-סוף הגיע תורו של הנהג העצבני. הוא הוציא כסף, והקופאי אומר לו: "לא צריך, הנהג שלפניך שילם כבר". הנהג היה בהלם. מה? מי? והקופאי סיפר לו: "הוא חשב שהיה לך יום קשה, ורצה לעשות לך קצת טוב". הנהג העצבני כל-כך התרגש, ואמר לקופאי: "אתה יודע מה, גם אני רוצה לעשות משהו טוב. אני רוצה לשלם עבור הנהג שמאחוריי". הגיע תור הנהג הבא, וגם הוא מוציא כסף לשלם, והקופאי אומר לו "הנהג הקודם שילם בשבילך" ומספר לו את כל מה שקרה. גם הוא מתרגש מאד ומשלם עבור הנהג שמאחוריו. וכך, כל אותו היום, הסיפור חוזר על עצמו - כל אחד שילם בשביל השני...

אדם צריך לחשוב כל יום: אני צריך להדליק את הנר. אנחנו צריכים בכל יום נר של שבת. זה הדבר הנפלא שאנחנו אומרים כל יום בסוף התפילה ב"שיר של יום": היום יום ראשון בשבת, היום יום שני בשבת... למה לא אומרים היום יום ראשון, היום יום שני? הגמרא אומרת שכל יום אדם צריך לזכור את השבת, להתכונן אליה. כל יום, לחשוב עליה גם ביום חול. זה כמו אדם שהולך לשחות, ותוך כדי השחייה צריך להוציא את הראש לשאוף אוויר - זה מה שנותן לך את הכוח לצלול הלאה. השבת מרימה אותך מחוץ למים הגשמיים של העולם הזה, ונותנת לך כוח להיכנס שוב למים עם אוויר.

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדרך היומית

תענית ל – מגילה יב

גודל העליה שבחמשה עשר באב

ט"ז באב מאי היא... יום שכלו בו מתי

מדבר (תענית ל, ב)

אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מבאר שעיקר היו"ט דט"ו באב הוא כמו שכתוב בפרי עץ חיים, כי אז הוא שלימות מילוי הלבנה, והענינים שאירעו בחמשה עשר באב הם כמו תוצאות מענינו העיקרי של יום זה – שלימות מילוי הלבנה.

והגם שבכל ט"ו בחודש הוא מילוי הלבנה, מכל מקום, גודל המעלה דמילוי הלבנה הוא המילוי והשלימות שלה שלאחרי חסרון, דהשלימות שלאחרי חסרון היא שלימות נעלית יותר מהשלימות שמצד עצמה, כידוע הכלל בעליות וירידות, דהעלי' שלאחרי הירידה היא עלי' למעלה יותר מהדרגה שלפני הירידה, וכל שהירידה היא ביותר, העלי' היא ביותר. ולכן עיקר המעלה דמילוי הלבנה הוא בט"ו באב, כי בחודש אב, הירידה דהלבנה (דישראל דומין ללבנה) היא ירידה גדולה ביותר, ולכן העלי' דט"ו באב (שלאחרי הירידה דתשעה באב) היא עלי' גדולה ביותר.

ויש לומר שיש יסוד לזה בדברי הגמרא כאן, שהטעם לחמשה עשר באב הוא שבו כלו מתי מדבר, והיינו שהאמת היא שכבר בתשעה באב כלתה הגזירה, אלא, שהיו מסופקים "שמא טעו בחודש, עד שראו הלבנה מלאה, ואז ידעו שכלתה הגזירה", כדברי המדרש המובאים בפרש"י ותוס' כאן. ונמצא שהעילוי של חמשה עשר באב הוא בהמשך לתשעה באב.

(ע"פ תורת מנחם ח"ג ע' 243.)

סה"מ מלוקט ח"ד ע' קסז)

לעתיד לבא ישאנו דרגת "סובב כל עלמין"

עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים.. וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמ' ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה (תענית לא, א)

והענין, כי הנה יש ג' מדרגות למטה באדם. האחד היא בחינת ראייה והשגת המהות. הב' בחינת הדעת הוא ידיעת והרגשת המציאות ולא השגת המהות. הג' בחינת האמונה שמאמין האמת בכל לב אף שאין זה בבחינת דעת והרגשה אצלו.

והנה האופן הא' שהוא ראיית המהות, היא תפיסת האדם את כל דברים הגשמיים שהם במהותו ובערכו. אמנם הדרגה הב' היא כמו ידיעת האדם את חיי נפשו, דמאחר שרואה בשרו ודמו חיים, למרות היותם מצד עצמם כמו דומם ממש, הרי זה כאילו רואה בעין

ממש חיות הרוחני המתלבש בבשרו להחיותו, אף על פי שלא ראה מהות הנפש ותמונתה, וזוהי ידיעת והרגשת המציאות, ולא השגת המהות.

והדרגה הג' היא אמונה, והיינו במה שאינו מושג כלל בשכל והבנה.

ובדומה לכך הוא בידיעת ה', הדרגה הב' היא שכמו שרואה חיות הנפש על ידי חיות בשרו שהוא גוף קטן, כך יראה חיות ה' המהי' את העולם שהוא גוף גדול עם כל הנמצאים בו, שהם מצד עצמיות גופם כמו דומם, והם חיים, ויש בכל אחד ואחד חיות – כח הצומח בארץ, וכח התנועה בגלגלים וכו', והיינו

הכוונה הפנימית בימי הצרות והתעניות

הסיום והחותם דמסכת תענית הוא "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו'", כי זהו הביאור דכל התעניות. דזה שישנם דברים בלתי רצויים שצריך להתענות עליהם, ועד להדברים שאירעו בשבעה עשר בתמוז ובתשעה באב, הוא בשביל העלי' שלאחרי הירידה – היו"ט דחמשה עשר באב, שהוא יום שמחת לבו (דהקב"ה) זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

(ספר המאמרים מלוקט ח"ד ע' קצו)

על ידי שהקב"ה ממלא כל העולם ומשפיע הכחות בהם, ולזה אין צריך אמונה כלל, וגם חסידי אומות העולם וחכמיהם משיגים זה, כמו שכתוב מי לא יראך מלך הגוים וגו'.

אמנם הדרגה הג' היא האמונה שמציאותו ית' הוא רם ונשגב למעלה מעלה מבחינה הנ"ל שאנו רואים שמחיה את העולם בבחינת כח הפועל שבנפעל, כי זהו רק בבחינת ממלא כל עלמין כנ"ל, אבל הוא יתברך הוא סובב כולא עלמין, והיינו בבחינה זו שהוא למעלה לגמרי מלחיות את העולמות.

והנה כל זה הוא עכשיו, שהעולמות מבחינת ממלא כל עלמין, ולכן בחינת סובב כל עלמין אינו מושג כנ"ל. אבל לעתיד לבא תהיה עליית העולמות, ומה שעכשיו אינו אלא בהשגת המציאות, יהיה לעתיד לבא בהשגת המהות (בדרגה הא' הנ"ל).

וזהו שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן כו' עד הנה אלקינו זה כו', שאין "זה" אלא לנוכח בודאי, כמו בג"ע שיושבין ונהנין שהיא השגת המהות כנ"ל. וגילוי זה יהיה לעתיד מבחינת סובב כל עלמין ולכן נקרא מחול, שהוא עיגול, דהיינו בחינת עגולים ומקיפים עליונים יומשכו בבחינת גילוי שיאמר עליהם זה.

ואז יומשך להיות בחינת סובב ממדרגות עליונות יותר, דהיינו שהמקיף העליון יותר, שעכשיו הוא למעלה מבחינת סובב כל עלמין, ונקרא רישא דלא אתידע, יומשך לעתיד להיות בבחינת סובב, ועל זה נאמר ומלאה הארץ דעה כו'.

(על פי לקוטי תורה ואתחנן ז, ב. דרך מצוותיך מצות

חמץ ומצה)

מסכת מגילה

ההבדל בין המרכבה שראה ישעיה הנביא למרכבה שראה יחזקאל הנביא, שישעיה דומה לבן כרך שראה את המלך, ויחזקאל דומה לבן כפר שראה את המלך, והענין הוא אנו רואים להפרש בין בן כפר שרואה את המלך לבן כרך שרואה את המלך, דבן כפר שרואה את המלך הנה ההתפעלות שלו הוא רק מחיצוניות המלוכה, והיינו מריבוי העם ורכבו ופרשיו, מזה הוא כל ההתפעלות שלו, וגם ההתפעלות בנפשו הוא רק בחיצוניותה בלבד, דסיבת ההתפעלות שלו הוא רק מענינים החיצוניים לבד וגם אצלו הוא רק התפעלות חיצונית לבד. אבל בן כרך שרואה את המלך אינו מתפעל מענינים החיצוניים לבד, והיינו מריבוי העם ורכבו ופרשיו, כי אם מעצם ענין

ערים מוקפות וכפרים – שרפים ואופנים

מגילה נקראת ב"א ב"ב ב"ג ב"ד ב"ה ב"ו... כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו כפרים ועיירות גדולות קורין ב"ד (מגילה ב, א)

המנין המועט דהיינו י"א כמנין אותיות ו"ה מן השם, והמנין מרובה ט"ו כמנין י"ה, אשר הפריד ביניהם עמלק כי יד על כס יו (של"ה פרשת תצוה (שוכב"ס ת"ת))

ולפי דבריו נמצא כי כפרים שייכים לו"ה של שם הוי', וכרכין המוקפין שייכים ל"ה של שם הוי'.

ויובן בהקדים מאמר רז"ל (חגיגה יג) על

אי זו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין (מגילה ה, א)
 "עיר גדולה" היינו על דרך מאמרם ז"ל "אימתי הוא גדול, כשהוא בעיר אלוקינור".
 כדי להיות בדרגת "עיר אלוקינור" צריך שכל עשרת כחות הנפש יהיו "בטלים ממלאכתן"
 ודבוקים אך ורק באלקות.

(ע"פ אגרות קודש ח"א ע' קט)

וזהו ענין עיר שיש בה עשרה בטלנין, דכל דבר שבקדושה לא יהא בפחות מעשרה, כמארוז"ל עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרור' ביניהם, והיינו, דעם היות שגם אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו, וכן שנים ושלשה, הרי זה רק בחינת הגילוי שבעולמות ב"ע, ורק בעשרה הוא הגילוי דאצילות, וזהו שפרש"י שבטלים ממלאכתם ועוסקים בתורה, דפירוש בטלים ממלאכתם היינו שהוא למעלה מכל המציאות שבב"ע, על דרך שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב, שזהו גילוי האצילות.

(על פי ספר המאמרים תרס"ה ע' תצ)

קבלת התורה על ידי שכרות

מייחייב איניש לבסומי בפורי' (מגילה

ז, ב)

המפרשים תמהו בזה איך שייך חיוב להשתכר, ולכן יש שהוציאו את כוונת הגמרא מפשוטה, ובלשון הארחות חיים "וחייב אדם לבסומי בפורי', לא שישתכר, שהשכרות איסור גמור, ואין לך עבירה גדולה מזו" וכו'. אמנם הרמב"ם פסק להדיא "כיצד חובת סעודה זו - שיאכל בשר ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרותו". והיינו שפסק כהא דרבא.

ויש לומר ההסבר בזה:

בימי הפורים נפעל ענין קיימו מה שקבלו כבר - השלימות וגמר קבלת התורה, כמבואר במסכת שבת. והנה התורה היא גילוי רצונו וחכמתו של הקב"ה, "חמדה גנוזה", ומוכן ופשוט שהנבאר המוגבל בידיעתו והשגתו ובמציאותו, אינו יכול להשיג אותה. ולכן במתן תורה הרי "על כל דבור ודבור פרוחה נשמתו", כמבואר בתניא פל"ו, שזהו כיון שלא יכלו לסבול,

ועל דרך זה וביתר שאת הוא כאשר "הדר קבלוה בימי אחשוורוש", שבכדי לקבל את תורתו של הקב"ה היה צריך להיות ביטול ההשגה והדעת, עד להפשטת הגשמיות, על דרך המוכבא בטור ובשו"ע באופן התפלה של חסידים ואנשי מעשה, ש"המתפלל צריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו", ולכן "היו מתבודדים ומכוונים בתפלתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות רוח השכליות עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה".

ובימי הפורים הגיעו בני ישראל לזה על ידי המסירת נפש שהיה להם אז.

ועפ"ז מובן מדוע שמחת סעודת פורים היא באופן של שתיית יין עד "שישתכר וירדם בשכרותו", והיינו שהאדם מבטל דעתו והשגתו עד שבא להתפשטות הגשמיות, על דרך שמצינו בנבואה, כלשון הרמב"ם "כולן אין רואין כו' אלא בחלום בחזיון לילה או ביום אחר שתפול עליהן תרדמה, וכולן כשמתנבאים אבריהן מודעזין וכח הגוף כשל ועשתנותיהם מתטרפות כו'", ולכן הנה גם חיוב השמחה של ימי משתה ושמחה הוא באופן בלתי מוגבל עד שישתכר וירדם בשכרותו, כי אז מתבטל ה'ציויר' וה'עשתנות'.

(על פי אוצר לקוטי שיחות מועדים חלק ו ע' 471)

גם בהארת הנשמה שבגוף, והן הנה ההרהורי תשובה שבאים להאדם פתאום בלי שום הכנה כלל.

(ספר המאמרים תרצ"ב ע' קיז)

ביטול תורה באיכות

מבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע

מקרא מגילה (מגילה ג, א)

ולכאורה, מדוע הוא ביטול תורה והלא גם במקרא מגילה יש ענין תלמוד תורה?

אלא שכמו שהוא בנוגע ל"זמן", שאם רגע אחד ה' "אפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק" - הרי הוא בכלל "כי דבר ה' בזה וגו'", כדאיתא בגמרא ומביאו אדמו"ר הזקן בפרק ראשון בתניא, ולא מועיל מה שיושב ולומד במשך כל הזמן, אלא כיון שאיבד רגע אחד שבו ה' "אפשר לו לעסוק בתורה", נקרא כבר בזה דבר השם -

כך הוא גם בכחות הנפש, שאם אינו מנצל את כל הכחות שיש לו בתורה, אפילו אם הוא לומד במשך כל הזמן שברשותו, אבל ישנו כח אחד השייך לזה שלא ניצל בתורה - הרי זה (בדקות) - ביטול תורה, ובדקות ישנו בענין זה סיום הפסוק הנ"ל, ר"ל.

כי כשלומדים תורה לגירסא, מנצלים אמנם את כח הדיבור, שזהו ענין נעלה ביותר, "למוציאיהם בפה", מנצלים את חיצוניות המחשבה וחיצוניות השכל; אבל את כח ההסברה, כח ההעמקה וכח ההמצאה - שזהו חב"ד שבנפש - לא מנצלים, ובמילא הרי זה (בדקות) ענין של ביטול תורה. שהרי מי הוא שלמד כאן - חצי אדם בלבד, ואילו חציו השני של האדם לא למד. יתירה מזו: איזה חצי אדם למד - החיצוני, ואילו החצי הפנימי לא למד כלל.

(תורת מנחם חס"ד ע' 343)

עיר גדולה של עשר ספירות

אי זו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה

בטלנין (מגילה ה, א)

ענין עשרה בטלנין הו"ע עשר ספירות דאצילות, כי רק באצילות יש השלימות דעשר ספירות, שהרי בבריאה אימא עילאה מקננא בכורסי', וא"כ הרי חסר גילוי ספירת החכמה, ורק באצילות יש גם גילוי ספירת החכמה, דאבא עילאה מקננא באצילות.

וזהו ענין עשרה בטלנין, שבטלים מעניני עולם הזה, כי מעלת האצילות היא ששם הוא אמיתית ענין גילוי אלקות, שהרי הגם שהחיות אלקי מחי' את כל העולמות ונבראים, מכל מקום, כמו שהוא למטה, הנה הגם שמרגישים שישנו חיות, אין מרגישים שהחיות הוא אלקות.

המלוכה. וגם ההתפעלות הוא בפנימיות נפשו ולא רק בחיצוניותה בלבד.

וזהו שישעיה ראה "שרפים עומדים ממעל לו", ויחזקאל ראה את האופנים. והענין למעלה הוא, כי הנה עבודת האופנים הוא ברעש גדול, והיינו על ידי השגתם בחינת קדוש ומובדל וזהו כבן כפר שביטולו מפני המלך הוא מחמת חידוש רוממותו למעלה מגדר השגתו, אמנם השרפים הם "עומדים", מפני שבחינת התכללות וביטול זה הוא הנתפס במהותם ועצמותם

אבל האופנים הם במדרגה שלמטה מהם, רק שהם משיגים בהיות בחינת התכללות רחוק מהם, ואי לזאת כל חפצם וכל ישעם שתכלה אליו נפשם מה שלמעלה מיכולתם ולכן הם ברעש גדול.

ושורש ההבדל ביניהם הוא כי השרפים הם בעולם הבריאה, ששם מאיר חב"ד דאצילות כמאמר אימא מקננא בכורסי', והשרפים הם בבחינת כורסי' כמ"ש יושב על כסא רם כו' שרפים עומדים כו'. והיינו י"ה של שם הוי', יו"ד - חכמה וה"א - בינה. אבל האופנים הם בעולם העשיה, כמו שכתוב אופן אחד בארץ, השייך לו"ה דשם הוי', בחינת ז"א ומלכות, ה"א מלכותא קדישא.

וזהו שהכפרים קוראים מי"א, בחינת ו"ה של שם הוי', בדוגמת האופנים שהם כבן כפר. אבל כרכים המוקפות חומה שהם בדוגמת השרפים שבעולם הבריאה בחינת י"ה, קוראים בט"ו כנ"ל.

(על פי ד"ה מגילה נקראת תרכ"ט (ס"ה"מ תרכ"ט ע' פג).
 תרע"ה (ס"ה"מ תרע"ב-ו ע' שיא))

שורש הנשמה משפיע על הנשמה שבגוף

וכי מאחר דלא חזו מ"מ איבעיתו אע"ג

דאינהו לא חזו מזלייהו חזו (מגילה ג, א)

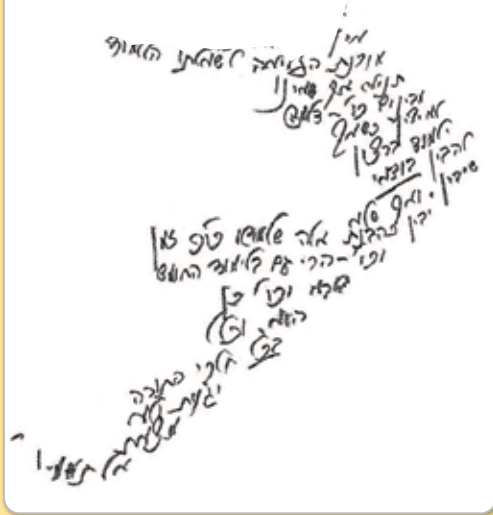
ענין ה"מזלא" הוא, דידוע שלא כל הנשמה מתלבשת בגוף, ומה שמתלבש בגוף הוא רק הארת ומקצת הנשמה, דעצם הנשמה הרי אינה בערך ההתלבשות בגוף, דהגוף הוא קטן מהכיל את הנשמה, דנשמה היא גבוה במעלה ומדריגה ממלאך, ומלאך בשליש עולם עומד, וכל שכן הנשמות שהם למעלה ממלאכים, אלא מה שמתלבש בגוף הוא רק הארה לבד, ועיקר הנשמה היא למעלה.

והנשמה כמו שהיא למעלה הנה היא רואה ושומעת את הכרוזים העליונים, וזהו אף על גב דאינהו לא חזו מזלייהו חזו, מזלייהו הוא שרש ומקור הנשמה כמו שהיא למעלה, ושרש ומקור הנשמה רואה ושומעת כל הכרוזים העליונים, וכתוב ונוזלים מן לבנון, דמשרש ומקור הנשמה כמו שהיא למעלה נוזל ונוטף

לימוד התניא: הרוצה להבין - מבין

מובנת הפליאה לשאלתו ה'ללמוד תניא אף שאיננו מבינים כו' - דלמה לא יבין? כשאין ילמוד ברצון להבין - בוודאי שיבין. ואף שלא יבין כהבנת אלה שלמדו כמה וכמה זמן וכו' - הרי גם בלימוד החומש, גמרא וכו' כן הוא, וכלל בכל חלקי התורה: יגעת ולא מצאת אל תאמין.

יפוצ מעיינותיך הוצה

ביקור בספריית 'מעיינותיך' / בנימין ליפקין

עיונים בתניא קדישא

שלושה חיבורי עיונים על ספר התניא: נר למשיחי, על פרשת דרכים, בדרך הבינוני

פרק. מדובר בהדפסה נוספת ומהודרת של הספר שהופיע לפני שנים אחדות.

בהקדמתו לספר כותב המחבר: "רבות זכיתי ללמד את ספר התניא בחוגים שונים, החל מאברכים בני תורה ועד לסטודנטים מתקרכים, ולהנחיל להם את הרעיונות שספגתי בעודי בשיבת 'תומכי תמימים' המרכזית בכפר חב"ד מהמשפיעים רבי שלמה חיים קסלמן ובנו רבי שלום בער קסלמן ע"ה, נוסף על מה שקיבלתי מרבותי בתורת החסידות, רבי נחום גולדשמיד ע"ה ורבי מאיר בליז'נסקי ע"ה, בתוספת תובנות שהתחדשו לי במסגרת 'מתלמידי יותר מכולם'.

"לציון יובל זה ראיתי לנכון להוציא לאור את ספרי 'על פרשת דרכים' המכיל התייחסויות למבנה הפרקים, להסברת מושגים ולפיתוח 'סוגיות מחשבה', כאלו שלא נגעו בהן ביאורי התניא למיניהם, הנקרות אגב הלימוד המעמיק, בסיעתא דשמיא, מתוך ניסיוני רבות בשנים עם תמיהות שעלו מצד הלומדים הדורשים הבהרתן".

בדרך הבינוני

הספר "בדרך הבינוני" מאת הרב אפרים ארנברג הוא ספר חדש שהופיע לראשונה על-ידי 'מעיינותיך' לקראת י"ט כסלו האחרון. וכך, בין היתר, כותב המחבר בהקדמתו: "ספר התניא נחשב ל'תורה שבכתב' של תורת החסידות, ואין כל יכולת להקיף את כולו בכרך בודד, אף לא באופן הבסיסי ביותר. על כן, החיבור שלפנינו מתמקד באופן כללי בנושא אחד - דמויות הצדיק, הרשע והבינוני".

מטרת הספר היא "לעבד מתוך דברי אדמו"ר הזקן, הפרוסים בהרחבה לאורך כל ספר התניא, תמונה בהירה של נושאי יסוד, כפי שאלו עולים מתוך מכלול הפרקים, ובכך לזקק את תמצית כוונת המחבר, כך שכל הנכנס בשערי עבודת ה' (או המצוי בהם) יוכל לקחת מתוך הכתוב הדרכה מעשית לחיי - באופן נגיש לפי ערך, אך עם זאת מבלי לרדד את עומקם של הדברים.

"כללו של דבר, אין בספר זה בכדי לשמש ביאור שיטתי על סדר הלימוד, כפי שישנם רבים בדורנו ב"ה, אלא ניסיון לגעת במעט מעומק כוונת המחבר והדרכתו הנצחית לכל יהודי באשר הוא".

ספריית 'מעיינותיך' שוקדת בכל העת האחרונה על ספרים המוקדשים לעיונים והתבוננות בספר התניא - הבאים כתוספת וכהשלמה לספרי הביאורים על החיבור הקדוש, שדורנו התברך בהם וחלקם אף הופיעו בהוצאת 'מעיינותיך'.

לפנינו הצצה קלה אל שלושה ספרים מקוריים שמהדורתם העדכנית הופיעה לאחרונה לקראת י"ט כסלו, כדלהלן.

נר למשיחי

המהדורה השמינית והמושלמת של הספר 'נר למשיחי' מאת הגה"ח הרב טוביה בלוי, הופיעה אך לאחרונה לקראת חג הגאולה י"ט כסלו. בספר יש שני חלקים - האחד, מאמרים עיוניים ויסודיים על ספר התניא. והשני - הערות מאלפות ומפורטות מאת המחבר על ספר התניא מעמוד השער ועד סיום קונטרס אחרון.

בדברי הקדמתו לספר מצטט המחבר את הפתגם החסידי: "הבעש"ט עשה נקבים בהסתר והעלם של העולם, ואדמו"ר הזקן הכניס בהם אור" - ומאיר על כך:

"על פניו נראה פירוש הדברים: א. הבעש"ט הקדוש שגילה את האמונה האמיתית ש'את השמים ואת הארץ אני מלא' כפשוטו ממש - פתח צוהר בהעלם של העולם כדי לראות ולהיווכח בנוכחותה המתמדת והמלאה של האלקות גם בעולם הזה.

ב. כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע לימדנו שלא להסתפק באור הבוקע מן הצוהר, בחינת 'אתערותא דלעילא', כי אם להוסיף אור, בחינת 'יתרון האור מן החושך' (ראה פרק כ"ו בתניא קדישא), כרצונו של הקב"ה שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים (מדרש תנחומא, וראה פרק ל"ו בתניא קדישא), 'אתערותא דלתתא', ולתרום בכך לזירוז הייעוד בביאת המשיח. בפשטות: תורתו של אדמו"ר הזקן היא נר למשיחי".

על פרשת דרכים

ספרו של הרב יחזקאל סופר, 'על פרשת דרכים', בנוי מעשרים וחמישה פרקים כנגד כ"ה הפרקים הראשונים של התניא. אף כאן אין מדובר בפירוש רציף אלא על עיון בנקודה המהותית של החידוש שבכל

